ГОЛОС
ТИЖНЕВИК

Львів 26 вересня 1937
Рік I. Ч. 37.

Передплата:
(в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС“ Львів, Міцкевича ч. 11.

Коли спалахне підгірська ватра

(„День Підгір'я“ в с. Глебівці в днях 11. і 12. вересня 1937. р.)

Над Підгір'ям розсміявся прекрасний гарячий день. Неділя, 12. вересня.

До Глебівки, з усіх сторін — доріжками, стежками, на возах, колесами і найбільше пішки, — напливають маси підгір'ян. Йдуть і по кількадесять кілометрів.

Всі прявцюють до дерев'яної церкви, що на пригорбі поміж березами, ялицями, дубами й вільшиною. Довкруги церкви цвинтар — „могилки“.

Перед церквою стоїть гарний пам'ятник поляглим хорватам, поставлений тут їх далекими земляками. Цей пам'ятник — на цоколі із каменя стята колюмна і такий напис:

— Slava Junacima zagrebačke 25 i karlovačke 26 dom. p ješ. pukovnije Bog i Hrvati za Kralja i Domovinu 1916—1917. —

Під цим плоскорізьба австрійської військової шапки із числом 25, дба багнети навхрест, а все це оплетене лавровим вінком.

— Цей пам'ятник — пояснює мені п. Мих. Мойсак, просвітянський дяк (із Солотвини), — багато причинився до поширення і поглиблення культу Поляглих за Батьківщину серед Глебівчан. І сьогоднішня панахида за Поляглих та врочиста Академія в їх честь — теж із цього пам'ятника, у великій мірі, беруть своє джерело.

Парох мешкає у сусідньому, теж **високо національно-свідомому, селі Саджаві.** Ще не приїхав. Йдемо ж над ріку.

Над Саджавкою, на каменях, сидить групка дітей, хлопців і дівчаток, декілька купається. Вони сміливо відповідають на всі наші запити і їм навіть на хвилину не приходить думка стидатися, що вони голісенькі, а їх, чорним хлібом і кукурудзяною лемішкою та й барабольми розіпхані животики, наче гарбузики випнялися далеко наперед.

— А підете, діти, на свято?

— О так, — відповідають, а може 10-літній хлопчина хвалиться: — Я буду на святі коня гонити!...

— Якого коня?!

— А козаки!...

Ах так, це він про інсценізацію, в якій теж і він братиме участь.

Коли вертаємося під церкву, вже правиться Служба Божа.

Хоч оце я вже вдруге на Бойківщині, то проте на Богослуженні в бойківській церкві вперше.

Дивлюся: Жінки входять головним входом і стають у т. зв. **бабинці. Мужчини** входять бічними дверми і стають по обох сторонах аналоя.

Півколесом оточують аналой жінки й мужчини, із довгими восковими, горіючими свічками. Середину цього півколеса займають жінки, на обидвох крилах стоять мужчини. Посередині двох старших ґаздів тримає т. зв. патриці.

Стелиться кадильний дим, голосно палахкотять воскові свічки, і якось особливо врочисто лунає голос священика та повагом стелиться спів хору. Співає хор із Перегінська.

Коли до церкви входить старший ґазда, він поважно й розмашно **христиться, цілує святі образи,** що на аналої, потому **клякає, і дотикаючи спершу чолом** церковної **долівки, цілує її.**

— Це на отих глибоких доземних поклонах і поцілунках батьківської землі — сверлує свідомість уперта думка, **— спіткнувшись, коміть головою летять і ломлять собі карк большевики! Це об ту глибоку прив'язаність нашого народу до прадавньої віри батьків та об вогненну, тверду й незнищиму любов Рідної Землі розбивається** внівець уся **жорстока атака московсько-большевицьких безбожників й інших** темних, руїнницьких і **ворожих Україні, сил!**

В церкві святочно-поважно. Бойки моляться скупчено й задумано. Майже всі вони в коротеньких, гарно мережаних, кожушках („бундах“), у полотняних, з прекрасними, темними здебільша, вишивками сорочках (у мужчин ці сорочки поверх штанів). Стоять, взуті в чоботях, часом постолах (деякі дівчата в червоних сап'янцях), нерідко й босі...

На головах у жінок великі барвисті хустки, зав'язані в молодиць узад, на потилиці, в дівчат — попід шию спереду.

В церкві багато дітей.

Дивлюсь і бачу збоку: Мати Божа із Ісусом на руках (статуя), а на шиї в них червона бинда („політичка“), така сама, як у всіх цих жінок, мужчин, дітей. І я глибоко відчуваю, що ця Марія із дитятком — вони їх, бойківські, вони наші — українські! Дивляться оце на свій вірний люд і благословлять тих, що в покорі й глибокій вірі схиляються перед ними...

А потому гарну, **патріотичну** проповідь говорить місц. парох **о. Микитин.** А коли хор інтонує: Боже великий, Творче всесильний!... — падають на коліна всі: і ті, що в церкві, і ті, що довкруги неї...

Правиться **врочиста панахида за душі Поляглих борців за Україну.** У такт поважно-зворушливого „Вічная пам'ять“... — правою, легко простягненою рукою похитують підгір'яни, пращаючи і пересилаючи привітання тим усім, знаним і незнаним, що їм такі дорогі, рідні, і хоч мертві — живі й близькі...

По скінченій панахиді барвиста людська ріка розливається широко по площі.

В битком набитій залі йде врочиста Академія у честь Поляглих. Змістову промову говорить Мих. Мойсак. Співають хори із с. Небилова (дир. Мащак) та Перегінська (о. Стернюк).

Потому усі розходяться — „десь пообідати“ (є і не дорогий і безалькогольний буфет у заряді місц. кооперативи). Зрештою пообідати тут не тяжко, бо глебівчани дуже радо та гостинно, — „чим хата багата“ — усіх приймають і вгощують!

Багато людей стоїть навколо **столика із пресою.** Є тут: „Вістник“ і його видання, є „Голос“, „Доктрина фашизму“ — Мусоліні, є видання „Дешевої Книжки“ й інші. Бойки все це цікаво розглядають, обговорюють, купують...

А в год. **15.45** починається **дефіляда** організованого українського Підгір'я.

Площа, що ще перед хвилиною комашилася пестрим і барвистим муравлищем людей, тепер раптом спустіла. По її боках, на призначених до цього навмисне місцях, залишились тільки ті, що не беруть організованої участи в поході. Решта ж десь зникла, відійшла поза брами площі і там десь готується до дефіляди.

На підвищенні по одному боці засіли запрошені гості, по другому Почесний Комітет. У кожного з Почесного Комітету синя або зелена кокарда на грудях („котиліон“), пришпилена пам'ятковою відзнакою „День Підгір'я в с. Глебівці 1937“.

На окремому підвищенні **орхестра із с. Угорник** к. Станиславова грає бадьорих маршів.

На високому стрункому машті повагом і гордо має великий жовтоблакитний прапор.

Сиджу на підвищенні для Поч. Комітету.

Сонце пече таки надобре! Але я заслонений від нього молодими смереками, що ними прибрана трибуна.

Розглядаю тих, що разом із мною на трибуні Поч. Комітету. Бачу: 2-3-ох священиків, кількох інтеліґентів-міщан, решта ж самі селяни, передовики своїх сіл, наділені довірям і почестю своїми співмешканцями та Орґанізаційним Комітетом. Всі вони у гарно вишитих сорочках, обличчя веселі й інтеліґентні, вродливі й поставні — із голубими та зеленими стяжками Поч. Комітету на грудях.

На деревах, що ростуть довкруги площі — на „зеленій трибуні“ — юрби дітей. Повилізали, щоб краще бачити похід, і молоді дерева хитаються на всі сторони під тягарем цього наймолодшого Підгір'я.

Раптом — якийсь пошум пролетів понад зібраними на площі, якось інакше й настороженo хитнулися „зелені трибуни“. Пролетів радісний гомін: **Вже йдуть!**

Так, вже йдуть! Йде жіночий відділ. І коли наближається на віддаль кількадесятьох метрів від нас, всі, що на трибуні, встають.

Від відділу паде різко й твердо:

— Позір! В право глянь!

Всі обличчя повертаються у бік Поч. Ком. і раптом в цю-ж сторну простягається ліс піднесених у націоналістичному привіті рук. Увесь Поч. Комітет і гості стають теж струнко! Почесний Комітет вітає по націоналістичному відділ, немов благословляючи його у твердому вояцькому поході.

І проходять відділи за відділами, спершу жіночі, потім мужеські. Рівним і рішучим кроком, вибиваючи маршовий такт, під звуки дутої орхести, струнко — слухняні владному приказові командантів, — йдуть і йдуть і кінця їм не видати! Йдуть і молоді і старші, і дівчата й молодші юнаки й сивоволосі, йде доріст!... — Йдуть твердо — плече об плече, із радісно-гордим усміхом на устах, із блискучим поглядом у гострих очах!

Чую, як у перерві між переходом одного й другого відділу радісний гомін проходить по трибуні й площі.

Відділи, пройшовши повз трибуну Почесного Комітету, заходять півколом і стають поза та обабіч трибуни для промовців.

А на цій трибуні в цій хвилині стоїть з апаратом світливець і схоплює на фотографічну ленту картини прекрасного, барвистого походу нашого Підгір'я.

Дефілюють відділи, машерують, а їм до ніг м'яко стелиться зеленошовкова трава, а під твердими ударами їх струнких і міцних ніг якось болюче — радісно позойкує рінь. Шумить їм рвучко на привітання невтомна Саджавка, привітно вклоняються дерева, що навколо, і рвуться до тих, що в поході, наші серця і почування, і стелиться їм під ноги наша радість, що буйно і нестримно бурлить — переливається у гарячому серці.

(Докінчення буде)

Дм. Штикало.

У відповідь

В „Громадському Голосі“ (ч. 36. з 18. вересня ц. р.) появилася статтейка п. з. „Просто і ясно“, в якій пишуть радикали, що

„є факт (?! — ред.), що п. Штикало започаткував петлюрівську еру серед „націоналістів“; є факт (?! — ред.), що цілими місяцями сповняв функцію помічника петлюрівського представника у Львові — п. полк. Доценка; є факт (?! — ред.), що в „Хресті Меча“ була фінансова співпраця з петлюрівцями“.

Усі ці голослівні „факти“ не підтверджені ніякими конкретними даними ні доказами. Супроти того сьогоднішній співробітник „Голосу“, колишній редактор час. „Хрест Меча“ **п. Дмитро Штикало передає справу закидів „Гром. Голосу“ під розгляд і вирішення громадянського суду.**

„Ревеляції“ „Гром. Голосу“ і його „заміти“ видвигнені — підчеркуємо — конкретно проти п. Дмитра Штикала і редагованого й видаваного ним „Хреста Меча“ послужили органові ФНЄ „Українським Вістям“ до чергового нападу на... „Голос“. Статтейку „Гром. Голосу“ п. з. „Просто і ясно“ передрукували в ч. з 18. вересня ц. р. вони п. з. **„Голос“ на петлюрівському хлібі“** і ще додали такий коментар:

„Стільки „Гром. Голос“. Як бачимо роля панів Штикалів більш як понура. На громадський суд люди типу Штикала не підуть, бо були важніші справи, як такі „дрібнички“ в роді петлюрівських грошей, а панове з „Голосу“ ухилилися від громадського суду. Що до їхньої „моралі“ — то вона „перша кляса“.

Зогляду на те, що „передрук“ „Українських Вістей“ це тільки черговий пресовий бандитський напад на „Голос“, що панове з ФНЄ і його провідник п. Паліїв ще й досі не відповіли на конкретні закиди „Голосу“ в справі **фальшування цитатів** із наших статтей, **денунціяції** і наклепу **клевети —**

співробітник редакції „Голосу“ п. Осип Федорика, зустрівши „провідника“ ФНЄ п. Дмитра Паліїва після сокільського попису на площі „Сок. Батька“ в неділю дня 19. вересня ц. р., о год. 5 і 5 мінут пополудні — підійшов до нього, подав ясно й виразно своє ім'я і прізвище, як і те, що він співробітник редакції „Голосу“, і запитав п. Паліїва, на якій підставі „Україн. Вісти“ пишуть, що „Голос“ на петлюрівському хлібі“? Коли п. Паліїв почав викручуватися і заявив, що статтейка в „У. В.“ була тільки **„передруком“** з „Гром. Голосу“ —

ред. Осип Федорика, назвавши п. Паліїва каналією, зареагував чинно — одним міцним поличником пану Паліїву, провідникові ФНЄ, а потому — коли п. Паліїв із своїм прибічником намагався відкинути ред. Федорику — ще одним ударом.

У Львові, дня 20. вересня 1937. р.

РЕДАКЦІЯ „ГОЛОСУ“.

При кожночасній зміні адреси просимо подавати стару.

Зголошуйтеся на кольпортерів „Голосу“!

З життя і преси

Від жидівського „Контратаку“ до... „Жінки“

В ОДНОМУ ФРОНТІ ПРОТИ „ГОЛОСУ“.

Не зважаючи на всі сплітки фронтовиків з-під знаку ФНЄ про те, що „Голос“ вже ось на другий тиждень не вийде, що „Голос“ має всього 180 (так! — бк. р.) передплатників, що ось-ось буде йому „капут“ і т. д. і т. д. — якось, слава Богу, живемо, видаємо точно наш часопис, і з кожним днем прибуває нам усе більше передплатників.

Але прибуває нам і ворогів. „Єдиний фронт“ проти „Голосу“, проти його ідей і боротьби з усякою гангриною й заразою — поширюється. За останних два тижні рушили в атаку на нас і жидівський „Контратак“ і радикальний „Гром. Голос“ й ефенівські „У. Вісти“ й „Батьківщина“ і „Жінка“ орган ліберального жіноцтва пані Мілени Рудницької і всякі паліївські підголоски „Станиславівські вісти“ й „Голоси з-над Бугу“. Сподіємося, що не забули згадати про нас не злим, тихим словом“ й органи КПЗУ „До наступу“ й „Досвітні вогні“, але вони звичайно доходять до наших рук з великим опізненням.

Кажуть від прибутку голова не болить. Чим більше ворогів, тим більше чести.

Але ж не від речі буде приглянутися спокійно методам отого „єдиного фронту“. Справжнього вже таки ширшого „людового фронту“!

ПОЛИЧНИК ПАНУ ПАЛІЄВУ

Про те з чим знову виступив „Гром. Голос“ подаємо на цій же сторінці. Його „факти“ й „заміти“ проти нашого співробітника Штикала Дмитра розгляне громадянський суд. І ми тієї справи аж до її вирішення торкатися не будемо.

Відповідь на бандитський пресовий напад „Українських Вістей“, які „ревеляції“ „Громадського Голосу“ подали із своїм „коментарем“ під заголовком „Голос на петлюрівському хлібі“, одержав особисто сам „провідник“ ФНЄ — пан Дмитро Паліїв. Одержав її в такій формі, яка й тільки йому належалася, поличником...

З цього поличника він зробив в 209. числі „Українських Вістей“ з 22. вересня ц. р. „бандитський напад“. Це йому вільно, але це свідчить про моральне обличчя й почуття чести пана Паліїва, як теж характеризує досадно методи „боротьби“ ФНЄ.

„ПОЛІЦІЯ!“

Які ці методи ми вже нераз писали, виказуючи панам з ФНЄ фальшування, денунціяцію і клевету. Сьогодні ж хочемо подати ще один приклад.

Відбувся оце в Глибівці „День Підгір'я“, з якого друкуємо репортаж в „Голосі“. Запрошено на це свято представників культурно-освітніх і господарських установ із Станиславова. Запрошено теж і представника „Голосу“.

Приїхали оті представники культ. освітніх і госп. установ Станиславова — і якимось чудом здебільша члени ФНЄ. (На цьому місці мусимо спростувати подані автором нашого репортажу факти про п. дир. Сем'янчука. Як довідуємося він з ФНЄ не має нічого спільного. Незгідне з правдою теж твердження про колишню приналежність дир. Сем'янчука до КПЗУ). Орг. комітет свята трактуючи їх як представників установ, а не партії, зустрів їх як-слід і запросив до почесної президії.

Але коли дехто із них в своїх рефератах і дискусії почав „хитромудро“ розхвалювати ФНЄ і пропагувати його „тези“, одержав належну відправу. Рішучу й гостру, так, що панове з ФНЄ вважали відповідним зараз же сісти в авто й від'їхати „во свояси“.

Після їх від'їзду закінчено дискусію вже без них, потому відбулася ватра й аматорські вистави. Спокійно і в порядку відбувся цілий другий день свята у Глибівці, опис якого подаємо в цьому числі „Голосу“.

А тепер послухайте, що з того приводу написали „Українські Вісти“ з дня 17. вересня ц. р. В статті про „День Підгір'я у Глибівці“ із із соковитим підзаголовком „Виступ Штикала і типа з „Авангарду“ кінчається поліцією...“ пишуть, що „предсідник зборів п. Макар різко виступив проти „анархістів“; „Замкнув збори“ і що „групка збаламучених анархістами хлопців пробувала продовжувати збори після їх замкнення, але до того вмішалася поліція й візвала присутних до опущення залі“.

І ніже слова про те, що оті збори відбулися таки далі, що потому згідно з програмою відбулася ватра, вистави, що з повним успіхом пройшов цілий другий день свята — неділя 12. вересня, і, що поліція, про яку й до якої кричать „У. Вісти“, не інтервенювала ні разу.

Що ж сталося?! Звідки взялася поліція в „Українських Вістях“.

Виходить, що обласний ФНЄ п. М. Кушнір і член Кр. Ради ФНЄ Др. О. Чорненко, покидаючи збори й від'їхавши автом **дуже хотіли**, щоб усе скінчилося поліцією... І ще від́ай поліція не збагнула їхнього „побожного бажання“, бо ані не вмішувалася, ані не „взивала присутніх до опущення залі“.

Інакше далеко тяжко з'ясувати собі цілу несамовиту справу з поліцією в.. „Українських Вістях“.

Цікаво бо ще й підчеркнути, що орган п. М. Кушніра і станиславівських ефенівців „Станиславівські Вісти“ у своїй статті про „День Підгір'я“ у Глибівці поза негідною лайкою на представника „Голосу“(„уенерівського кириннчика“, як повторяють вони за „Громголосом“!) не згадує уже ні словом про замкнення зборів“ й „інтервенцію поліції“ і пише вже і про „другий день святкування...“

Після такої писанини „У. Вістей“ про поліцію в Глибівці не тяжко вже збагнути чому сьогодні п. Паліїв робить з поличника, одержаного від нашого співробітника,**який подав своє ім'я і прізвище, як і те, що він з редакції „Голосу“, ...„бандитський напад“.**

„ЧЕСНА ГРА“ „ЖІНКИ“.

Подібними методами, як ФНЄ починає „воювати“ з „Голосом“ й „Жінка“ орган пані Мілени Рудницької.

Дуже неподобався пані Рудницькій наш виступ в 33.- „Голосу“ проти участи українок в IX. конгресі „Міжнародньої Жіночої Ліги миру і свободи“. Її орган „Жінка“ пише з того приводу, що „„що Голос“ повчає Софію Русову“ і „ніодним словом не згадує, що стаття „Гарні ідеї і важка дійсність“ не є редакційною статтею „Жінки““ і „що редакція „Жінки“ до цього звідомлення з Конгресу зробила свої застереження“.

Що ж нехай і так. Але — запитаємо — відколи це статті пані Софії Русової **постійної співробітниці** редакції „Жінки“ вважає „Жінка“ тільки „надісланим дописом?“

І ще — невже можна вважати „застереженням“ примітку редакції „Жінки“ (про яку ми й згадали й навіть навели!) до статті п. Русової, що з „приємністю (так! — б. кр.) треба ствердити, що большевицькі впливи в Лізі не є дуже сильні, коли ... українська секція залишалися в Лізі на повних правах, які мають секції державних народів“.

І ще — в цілій своїй замітці ми ніже словом не ствердили, що пані Софія Русова, чи друга делегатка „мачає пальці в совєтофільській акції“. Коли „Жінка „твердить таке, то — скажім делікатно — перекручує наші думки. Так же само мусимо зазначити, що не писали ми про „скиглиння“ пані Русової, але про „скиглиння“ делегаток.

На тому можна б скінчити. Але свою „відповідь“ на нашу замітку закінчує „Жінка“ словами, за які муситимуть відповісти нам пані з редакції „Жінки“, або в найближчому числі свого органу, а коли ні, перед громадянським судом.

„Софія Русова — пишуть вони — сорому національній справі не принесла, як не принесли його й інші українські жінки (між ними і ваші молоді товаришки), що у найтяжчих хвилинах не заломилися, не зрадили, не скиглили, не жалувались... Не маєте, Панове, морального права давати лекції українському жіноцтву про гідну поведінку. Радше собі нагадайте, як в анальогічних ситуаціях поводилися Ваші товариші, між ними самі редактори „Голосу“.

Коли б таке написав хтось із мужчин, ми — члени редакції „Голосу“ до 24-ох годин домагалися б сатисфакції. Але що це пишуть жінки в органі „Союзу українок“ „Жінка“ — ми кличемо нач. редакторку „Жінки“ Вп. п. Мілену Рудницьку й відповідальну редакторку „Жінки“ Вп. п. Олену Федак-Шепарович у відповідній формі і на належному місці відкликати в найближчому числі „Жінки“ кинену з легкої руки зневагу чести й доброго імени членів редакції „Голосу“. Коли це не станеться, передамо цю справу на гром. суд.

Богдан Кравців.

Ніколи не страхайтеся творити собі ворогів. Бо якщо ви їх не маєте, то це знак, що ви нічого не зробили.

Клемансо.

Немає людини, яка не могла б чогось зробити для своєї країни!

Клемансо.

Боротьба проти конкордату в Югославії

(Від нашого югослав'янського кореспондента)

В останніх часах набрала великого роголосу в світі справа конкордату, що його склала Ап. Столиця з Югославією. Довкруги нього розгорілася завзята й безоглядна боротьба між самими сербами-православними, бо хорвати тільки приглядаються збоку до цього двобою між сербсько-православною церквою. Закуліси ж цієї боротьби вельми заплутані й неясні; бо як воно й недивно й суперечно виглядає, але сьогоднішні найзавзятіші противники конкордату, це його колишні творці. Отож, щоби гаразд зрозуміти справу, мусимо трішки сягнути в історію оцього конкордату.

Як прийшло до конкордату

Ініціятором конкордату був пок. король Олександер I. Він бажав тим міжнароднім договором показати закордонові лад і консолідацію в державі, а водночас хотів урегулювати відносини католицької церкви; бо в наслідок аграрної реформи, що почалась з 1919-тим роком, держава забрала католицькій церкві великі добра; а й політика Београду не знаходила ніяких симпатій серед загалу католицького духовенства. А відомо, після розвалу Австро-Угорщини серби, хорвати та словенці з'єднались в одну державу — „королівство сербів, хорватів і словенців". Одначе скоро прийшло до різних непорозумінь і відносини гіршали з-дня-на день. Після вбиття хорватських послів (Радіча й тов.) у београд. парляменті, введена була диктатура 1929-го р., а з нею й нова назва: „королівство Югославія". Диктатура ж знайшла свій кінець у Марсеї 1934-го. У своєму завіщанні залишив Олександер I. і справу конкордату.

Отож тодішній міністер закорд. справ, а пізніш і прем'єр Ефтіч здійснив королівський задум через свого міністра Ауера (німець- протестант). У Римі підписано конкордат. Треба було ще, щоб прийняв його югослав'янський парлямент. Тимчасом Ефтіч провалився зараз після виборів 1935-го р., а до влади прийшов теперішній премієр д-р Стоядінович. Він же й поклав собі завдання довести справу конкордату до кінця. Справу приспішило й те, що в час виборів (1935) католицьке духовенство (хорвати) пішло однодушно зо своїм народом плече об плече, а сам хорв. митрополит Бауер почав інтервенювати в Београді в справі терору й насильства під час виборів. Тож конкордат мав і ту ціль, щоб католицьке духовенство відгородити від політики (деполітизувати).

Ось і так то конкордат недавно був прийнятий більшістю голосів у белградській „скупщині" (сеймі). Та несподівано оцей конкордат викликав незвичайно велику бурю-тучу. Проти нього стало в першу чергу сербське-православне духовенство, а з ним і колишні його творці (Ефтіч). До них теж приєднались інші опозиційні партії та групи, ну й, звичайно, всякі комуністи, соціялісти тощо, що не забули використати для себе пригожої хвилини. І так знайшлось сербське духовенство враз із різними демо-лібералами й інтерноціоналістами на одному шляху проти влади в обороні сербської церкви і сербства. „Політична історія Сербії повна безглуздя, — як це завважує београд. „Балкан" (4. IX.), — але й Югославія не краща в цьому".

Визов православній церкві

Причини цієї боротьби різні; найголовніші постараюсь з'ясувати. Передовсім сербсько-православне духовенство добачило в конкордаті для себе загрозу національно-релігійного характеру. В конкордаті сказано, що католицтво має право місії в цілій державі, а це сербське духовенство, що сподівалось підтриму збоку влади в наступі на католицтво, вважає небезпечним для сербського народу. Далі, на основі конкордату діти з мішаних подруж, чи це кат. віри він, чи вона мусять бути католиками. На це, звичайно, ніяк не може спокійно дивитися православна церква. Щож до політичної діяльности католицького духовенства, то вона поставлена в залежність. Конкордат каже, що духовенство кат. віри не мішатисьме до політ. життя, якщо цього придержуватисяме духовенство інших вір. І тут чи не найперша причина боротьби сербського духовенства проти конкордату. Треба ж знати, що воно завжди займало, впродовж усієї своєї історії, провідну ролю в житті сербського народу. Воно йшло плече об плече зо своїм народом і мало на нього великий вплив. Воно зуміло ще досьогодні задержати отой свій великий вплив і провід у народі. Найкращий цього доказ — це 40 послів — православних священиків. Одначе вже в повоєнних часах сербське духовенство відчуло, що його відсувають від політичного життя. Конкордат же став визовом для них. В ньому сербсько-прав. церква добачивши для себе й свого народу загрозу, (про інші причини рямці цієї статті не дозволяють розводитись) кинула клич: **сербство в небезпеці!** І, наче магічне слівце, оцей клич підійняв проти конкордату ввесь сербський народ.

Та не менш важний тут і чинник психологічний. Як відомо, комунізм закрався, де тільки зміг. У Сербії ж він знайшов дуже пригожу почву. Тому то, щоб рятувати сербську церкву, а з нею й свій народ від комуністичного розкладу, сербське духовенство хоче зактивізувати її та викликати в неї бойового духа супроти наступу марксизму. Тим теж хоче церква двигнути свій авторитет, що його захитали ліві чинники.

Або — або

Доля хотіла, що в той час помер сербський патріярх Варнава. Це використовують противники конкордату та кидають обвинувачення, що влада отруїла його. Ідуть у рух усякі летючки, памфлети тощо проти влади; як виказав трус, централею цієї пропаганди була друкарня патріярхії. В день голосування над конкордатом сербська церква влаштовує, може й уперше в сербській історії, процесію-демонстрацію вулицями Београду. Доходить до зудару з поліцією і т. д... Сербсько-православний синод виключає прем'єра Стоядіновіча та всіх його міністрів із церкви. Тим либонь хотіло сербське духовенство позбутись впливу теперішньої влади при виборі нового патріярха. На основі бо закону всі владики та всі активні міністри православної віри вибирають трьох кандидатів, що з-поміж них одного затверджує король. Новий же патріярх мусить бути вибраний до двох місяців після смерти попереднього. От тим то тепер настали вельми складні обставини в Югославії, бо законодавця — владу (закони сербської церкви державні) православна церква поставила поза дужки тих законів. Тепер може бути дві розв'язки: або дотеперішня влада уступить, а тим самим буде перемога по боці прав. церкви, ну й провалиться конкордат, або влада не оглядаючись на ніщо робитиме своє. Влада ж бо залежна тільки від підтриму монархії й війська. Ось і розв'язку цього питання принесе найближчий час.

(Док. буде).

Т-о.

З життя наших переселенців

Ще на початку серпня відбулось у Міклушевцах (Срім) посвячення „Народнього Дому". З тієї нагоди відбулись там Загальні Річні Збори „Просвіти" та „Сходзка Українських Школярів" (студентів і середнешкільників). З цілої Бачки та Сріму з'їхались наші переселенці, щоб взяти участь у врочистому святі. Тоді теж Міклушевчани святкували 30-ліття збудування своєї церкви та 15-тя свого хору.

Після врочистої Служби Божої о. канонік Дм. Надь в асисті численних священиків посвятив „Н. Дім". Увечері ж цього дня відбувся концерт і вистава „На сінокосі".

Чергового дня відбулися Загальні Річні Збори „Просвіти", що входить у 17-тий рік свого існування. На майбутнє поставила собі за завдання викорінити недбальство та моральну оспалість серед наших переселенців; збільшити число членів та тісно пов'язати всі наші „Просвіти" в Бачці та Срімі організаційно й ідейно.

У дальших днях відбулась „Схадзка Українських Школярів". На сходинах були прочитані такі доповіді: 1) „За вищий ступень національної свідомости" (І. Ванчик), 2) „Гін Українського Народу до державної могутности" (В. Пап), 3) „Ярослав Мудрий і культ Богородиці в Україні".

В половині серпня відбувся в Керестурі (Бачка) „День Просвіти", врочистість нац. культурного змагання. У програму увійшла вистава нар. вишивок і вистава преси з Бачки й Галичини (понад 30 часописів). Увечері ж цього дня відбулися вистави в „Нар. Домі": „Отта Просвіта" та „Мати", драма Р. Сурмача. Свято пройшло з успіхом.

Тепер Бачка та Срім мають 3 часописи: тижневик „Руски Новини" для всіх, „Думка" місячник для інтелігенції, що досі виходив літографований у Загребі та дитячий журнал „Наша Заградка" (городець). Всі часописи видає „Просвіта" та друкує у своїй друкарні.

Ми з радістю слідкуємо за гарним розвитком і поступом наших братів-переселенців у Бачці та Срімі та шлемо їм наш дружній привіт.

ВИРІЗКИ

„МОЖЕМО ВМЕРТИ"

У статті К. Смоґожевського п. н.: „Дух нової Німеччини" в „Ґазеті Польській" з дня 16. IX. 1937., читаємо:

„І ще одна картина: нирнберську площу сповняє вщерть гітлерівська молодь — хлопці й дівчата. На головну трибуну виходить канцлер. І на вид його стихійний радісно-захоплений гомін. А після кількох хвилин може провідник юнацьких відділів зголосити число приявних — 50.000 юнацтва.

До 50.000 молодих, палких сердець промовляє Гітлер. Говорить про відповідальність їхню перед своєю нацією. Це ж молодь має подбати про жнива сьогоднішніх засівів... Канцлер сходить із трибуни, проходить здовж усіх чоловічих і жіночих відділів і після перегляду вертається на своє місце.

Тоді чуємо відповідь: „гітлерюґендів". Юний, звучний голос із рядів молоді впевняє вождя: „німецька молодь знає, що таке сміх, але знає теж, що таке небезпека". „Твердо стоїмо на своїй землі і перед жадним напором не відступимо! Нехай спробує дужатися з нами ворог зо своїм „совєтським прапором". Ми маємо свій прапор і під ним побідимо". З 50-ти тисяч молодих грудей лине радісна, звитяжна пісня:

Ніхто з сердець нам не вирве любови до Батьківщини! — Бо ми віримо в її силу, в її призначення! — упевняють тисячі сильних юних голосів.

Можемо і вмерти!
Ті, що прийдуть після нас
Обов'язок свій сповнять:
НІМЕЧЧИНА НЕВМІРУЩА!

Нагадується 1. точка декалогу теж німецького студенства, що його проголосив цьогорічний конгрес Н. С. Студентенбунд'у. „Німецький студенте" — каже ця перша заповідь — „не є конечністю, щоби ти жив, зате неминуче конечно, шоб сповняв ти повинність свою супроти Нації".

Оце і є дух нової Німеччини. Тверді вимоги ставить німецька нація молодому поколінню. Одначе суворість цих вимог ніяк не нівечить життєрадісности, що панує в цій країні".

Нічого, нічого не поможе в історії освіта, культура, звичаї, якщо їх не боронить і не несе сила! Хто хоче жити — мусить боротися!

Навман.

УСМІХНИСЯ

ЦЕ ТІЛЬКИ БОЖЕВІЛЬНІ

Зайшов Сталін в одну лічницю для божевільних, щоб оглянути, який там порядок. Управитель лічниці знав уже наперед, що прийде Сталін, тим то вивчив наперед божевільних, щоб кричали: — Да здраствуєть наш вождь Сталін! Отож як прийшов Сталін, усі божевільні слухняно кричали. Мовчав тільки жидок, портієр лічниці. Так питається його Сталін:

— Чому ж ти мовчиш? Чом і ти не кричиш?

На це жидок:

— Та ж я не божевільний. Це ж тільки божевільні кричать.

ВЖЕ КРАЩЕ МОВЧИ!

Купався Сталін у річці. Та нараз став топитися. Один мужик, що був поблизу, скочив у поміч і спас його. Коли ж Сталін очуняв від страху, спитав мужика:

— Знаєш, кого ти спас?

Мужик заперечив.

— Отож знай, ти врятував Сталіна. Домагайся від мене, чого тільки схочеш, а все тобі сповню!

Селянин став тремтіти зо страху та звернувся з проханням:

— Молю тебе, не кажи нікому, що я тебе врятував. Коли б дознались люди, що я вчинив, убили б мене. Так мовчи про це все та й це буде мені найкраща заплата.

(Із харб. книжки: „Свідчення про Росію")

Із СУЗ

У БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ

Ледві закінчив „почесний чекіст" Василь ІВАНОВ, шеф київського ГПУ, „чистку" серед „многонадійних" комсомольців, як прийшлося „виконувати важне державне доручення" серед провідних верховодів Київщини. Від часу, як Іванов змінив Балицького, ГПУ на СУЗ не може нарікати на брак „мокрої роботи". Тепер слідами головних асів Хатаєвіча, Попова, Шелехеса й ін. пішли і звичайні обласні партійні бонзи: голова київського облвиконкому М. С. Василенко, голова обласної планової комісії Глуховський, другий секретар обкому КПбУ — І. Є. Мирошниченко, начальник облЗУ (обласного земельного управління) Ломако, а далі обласні начальники відділів: фінансового, внутрішньої торгівлі, легкої й лісової промисловости ітд. ітд. і безліч менших большевицьких партайманів. На місце Василенка призначено дотеперішнього обласного прокуратора Василя Еременка. Видко, в СССР найбільше пристосування мають люде з прокураторськими здібностями і минулим. На секретарів обкому КПбУ (до помочі властивому диктаторові на СУЗ Кудрявцеву) призначено Миколу Максимова й Олександра Файбишева, досі мало кому відомих „працівників ВЧК" (чека!) або політруків армії. „Вісті" з 10. і 12. вересня бундючно заявляють, що вони українці...

На маргінесі цих важних перемін в київській області та на маргінесі масових процесів проти „контреволюційних шкідницьких банд" по численних районах на СУЗ — „Вісті" з 10. 9. містять передовицю п. н.: „До кінця викорчувати й нищити контрреволюційні шкідницькі кубла", в якій на лад відомого московського „шапками закидаемо!" похваляються „під кермою залізного сталінського учня — Єжова" до кінця „викорчувати всю НАЦІОНАЛІСТИЧНУ погань" на славу „великого Сталіна, вождя трудящих і народів". Та видко, що самі „Вісті" не дуже то вірять у „справність залізного сталінця", коли накликають всіх совгромадян „торощити ворожі кубла, де вони не були би приховані".

НОВІ МОСКОВСЬКІ САТРАПИ

Слідом за Йойною Якіром пішов і командант Харківської Військової Округи — командарм 2 рангу ДУБОВИЙ. На його місце призначила Москва кривавого ката української Кубанщини командарма 2 рангу СЕМЕНА К. ТИМОШЕНКА, що від вересня 1935. до липня 1937. року був заступником Якіра в К. В. О. та командував кавалерією округи. Від липня був він командувачем Північно-Кавказької Військової Округи, де він вже в 1918. році, а потому і в 1924. криваво здушував повстання українських селян.

На місце заарештованого заступника голови раднаркому Сов-України І. Шелехеса іменували КИРИЛА В. СУХОМЛИНА, залишаючи його рівночасно на пості голови державної пляново: комісії УССР.

Новим заступником народнього комісаря харчевої промисловости іменували Г. Башлаєва. На пост заступника народнього комісаря справедливости призначили А. Гаріна, а на заступника наркома торговлі І. Молодченка.

Їхні попередники звільнені, мабуть „з переходом на іншу роботу"!

Найновішим „вождем" українського народу назначений тепер Москвою побіч Бондаренка і Косіора ще С. О. Кудрявцев, що заняв тепле місце після Постишева і Хатаєвіча. Головно останньому не довелося довго величатися становищем московського генералгубернатора на СУЗ. „Товариш" Мендель Хатаєвіч на власній шкірі члена „вибраного народу" переконався, що „сталінська ласка — бистрим конем їздить!"

ЗНОВУ ОДИН „ЗАПЛУТАВСЯ"...

Щойно недавно (26. липня) перевело київське ГПУ масові арешти серед провідників комсомолу, ліквідуючи цілий Центральний Комітет ЛКСМУ (комсомолу) на чолі з його „вождем" — С. І. Андреевим, як вже, у зв'язку з ліквідацією афери Любченка, з початком вересня почалися нові масові арешти серед провідних кадрів комсомольців на СУЗ.

Велике враження викликав арешт новоіменованого секретаря ЦК ЛКСМУ — Г. Г. СУХОГО, „ЯКИЙ ЗАПЛУТАВСЯ В ЗВ'ЯЗКАХ З ВОРОГАМИ НАРОДУ" („Вісті" з 8. IX.).

Хто стає вівцею — того вовк з'їдає!

(Французька приповідка).

Революційні організації на СУЗ

В Підвисоцьку на Київщині закінчився 6. вересня кількаденний процес проти „районової контрреволюційної організації", на чолі якої стояв політичний керівник підвисоцької МТС — Мартишкін, що враз із заступником секретаря районового парткомітету Кисільовом, головою райвиконкому Лелекою, директорами МТС Мишленніковим і Журбенком та головами колгоспів Бобиком і Жаруном створили в 1936. році контрреволюційну групу та розгорнули в цілому районі „свою шкідницьку контрреволюційну діяльність". Вони „поставили собі метою — як говорить акт обвинувачення — повалення радянської влади"; вони „тероризували кращих людей колгоспного села, провадили диверсійну діяльність — розвалювали колгоспи та викликували тим незадоволення колгоспників з радянської влади".

Після допиту свідків, з яких кількох арештувало ГПУ на залі розправ, „розоблачуючи їх як спільників контрреволюційної банди", проголосив суд наступний присуд: Мартишкіна, Лелеку, Мишленнікова і Бобика засудили на смерть через розстріл, Кісельова і Журбенка на 10 років, а Жаруна на 8 років тюрми. Трьох останніх присудили ще на втрату всього майна і втрату громадянських прав на 5 років. („Вісті" з 8. IX.).

Подібний процес влаштувало ГПУ в **Золочеві на Харківщині,** де на лаві обвинувачених засіли керівники району, обвинувачені в зорганізуванні „районової контрреволюційної організації". 9-вять днів тривав процес. Маса свідків перейшла через судову залю. Дня 7. вересня проголосили присуд, на основі якого засудили: колишнього голову райвиконкому Шаленого, директора одноробівської МТС Смірнова й начальника районового земельного управління Матяша на смерть — через розстріл, враз з конфіскатою всього майна. Дальших обвинувачених засудили: Ковальчука на 10 років, Гончаренка і Влошка на 8 років, а Угненого і Кочегарова на 7 років тюрми. Після процесу ГПУ зорганізувало віча селян, які мали осудити діяльність цеї контрреволюційної організації. („Вісті" з 6. і 8. IX.).

У дальшій черзі процесів проти „районових контрреволюційних організацій" відбувся процес і в **Дніпропетровській області проти керівників Покровського району.** Голову райвиконкому Нетьосина засудили на 8 років „позбавлення волі в далеких таборах СССР", секретаря райпарткому Прокофєва на 5 років, його заступника на 4 роки тюрми, а решту обвинувачених на пів тора до трьох років тюрми. Крім того заарештували голову сільради в Катеринцях Соху та начальника райміліції Авраменка за приналежність до революційної організації.

І ще один процес проти „контрреволюційної банди", що „ставила собі за мету реставрацію капіталізму в СССР за допомогою чужоземних держав", розпочався **в Умані на Київщині** 8. вересня. На чолі цеї революційної організації стояв секретар уманського райпарткому Цицарев, вже засудженний на кілька років тюрми за „контрреволюційну діяльність", та цілий ряд визначних керівників району. Головним їх завданням було: вести серед селян агітацію за самоліквідацією колгоспів, дискредитувати в очах колгоспників МТС і зривати стахановський рух на селі. Це їм вповні вдалося. Села, в яких вони поширювали свою діяльність перемінилися в „контрреволюційні кубла національстичної погані", провалювали всі розпорядки соввлади і т. д. 11. вересня закінчився процес наступним присудом: Косяченка, Кириловського, Григорова і Кушнірова засудили на розстріл, Колотовича на 10 років тюрми. Всім підсудним сконфіскували майно. Соввлада приготовляє ще цілий ряд процесів.

ЗАВЖДИ ОДНАКОВО

З нагоди — як подає белградська „Политика" (3. IX.) — роковин бою під Полтавою 1709. року „коли то московський цар Петро І. переміг Карла XII., буде цього року відтворена картина цього бою підчас військових маневрів на Полтавщині. Десять тисяч вояків буде озброєно й одягнено, як це було часто в минулому під час полтавського бою. Також братимуть участь і зо военних кораблів, що виконані будуть, як ті з 1709. року". Як бачимо, большевицька традиція все виразніше нав'язує до традиції імперіялізму московських „самодержців".

(Т-о).

Усе в політиці — це боротьба за існування.

Навман.

З ЖИТТЯ СТУДЕНСТВА

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСЬКЕ Т-ВО „СІЧ" У ВІДНІ.

Про значення, вагу й потребу обзнайомлення загряниці з українськими справами не прийдеться хіба багато говорити. Та водночас треба ствердити, що це обзнайомлення, далеко не таке, яким бути повинно й що на цьому полі є ще багато до зроблення. І тут перед українським студентством, що студіює за гряницею велике й вдячне поле до праці. На тому місці спинимося коротко над діяльністю українського студ. Т-ва „Січ" у Відні, в якому гуртується свідоме українське студенство, що прибуло до Відня на студії з найдальших закутин українських земель. Т-во „Січ" це професійна, не політична організація, проте ж згуртоване в ній студенство свідоме своїх завдань, знає, що сама наука ще не все, що важиним в житті є характер, ідеологічні засади та правильний світогляд і тому йде тим шляхом, яким іде вся українська молодь, згуртована під прапором українського націоналізму. Мавши світлу традицію й бувши одним із найстарших студентських товариств, засноване в 1868 р. не заверне Т-во „Січ"" із своеї правильної дороги й не піде на манівці. На загал панівним у Т-ві „Січ" націоналістичний світогляд. Власними силами удержує Т-во домівку де находиться кількатисячтомова бі-

У завороженому колесі

(Закінчення).

Бабіньскі каже, що в українській політиці „треба чистоти замірів і здорового змислу". А тому, що під цю пору цього немає, УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ ВИСМИКУЄТЬСЯ З-ПІД ПОЛЬСЬКОЇ КОНТРОЛІ, українську політику на добре починають вести всі інші, — а ми сваримося за принципи, які будуть актуальні — дай Боже — за тридцять літ".

„Все дрімає, а розбудже їх щойно вереск: „не віддамо Львова! Львів польський! Ані п'яді польської землі!".

„Того роду реакція, — продовжує Бабіньскі, — як вереск знечевя після періоду повного безділля, це не тільки прояв невідповідного трактування української справи в Польщі. Цей вереск на тему „невіддачі Львова" це просто доказ глупоти. Повної незорієнтованости в положенні. БО ЩЕ КІЛЬКАНАДЦЯТЬ ЛІТ ТИХ ВІДНОСИН, ЯКІ ПАНУЮТЬ НА КРЕСАХ, А МУСІТИМЕМ ВІДДАТИ НЕ ТІЛЬКИ ЛЬВІВ. ЖАДНА ЛЮДСЬКА СИЛА НЕ ВТРИМАЄ ПРИ ПОЛЬЩІ ЛЬВОВА. Під загрозою повного розгорощення Польщі мусітимем віддати цілу Малопольщу і Волинь. А саме тій УКРАЇНІ, яку в енергійному темпі творять і яку — якщо спатимем далі, — створять НІМЦІ".

Далі Бабіньскі покликується на приклад старинного Риму, що хоч сам малий, умів зручною політикою опанувати цілий тодішній „світ". Тому Бабіньскі радить вести супроти українців **плянову й однородну політику.** На його думку, треба наділити південно-східніх воєводів особливими правами, треба їх вивінувати „у владу найвищого осередка диспозицій над усіми урядовими установами на терені воєвідства".

СТ. ГРАБСКІ

Пригляньмося з черги поглядам Станіслава **Ґрабского** на українську справу.

Всі ще пам'ятають, як Ґрабскі кільканадцять літ тому кинув бундючне й крилате: „За 25 л. у Польщі не буде українського питання". Бо, мовляв, за той час українці спольщаться.

Але вже в 1931 р. цей самий Ґрабскі заговорив цілком інакше! Пригадаю тут у загальному те, що він говорив на свойому викладі у Львові (6. XI. 1931 р.). Про цей виклад підписаний свого часу інформував українське громадянство (Гл. щоден. „Час" з 11. і 12. листопада 1931 р. — у статті: „Питання без відповіді").

На згаданому викладі Ст. Ґрабскі так з'ясував свій погляд на українську проблему взагалі, а на українське питання в Польщі зокрема:

„Суть української проблеми... полягає на природним змаганні великого українського народу до незалежности і соборности. Є це продовження того великого історичного процесу, який відбувався протягом цілого XIX. в. і який відбувається і в XX. в. Процесу змагання недержавних народів до будування власних держав. Суть української проблеми в Польщі — говорив Ґрабскі, — це одвічна боротьба двох народів, двох державницьких ідей, польської й української, за спірні, етнографічно мішані землі. Така боротьба велася й поміж іншими державами і народами протягом віків й велеться аж по нинішній день". („Час" ч. 56. ст. 2. з 1931 р.).

Як розв'язати цю проблему? — запитував Ґрабскі. Угодою? Автономією? — І відповідав: Ні! Бо „не розв'язано уступками й автономією польської проблеми в Австрії, — не розв'яжеться ними й української проблеми в Польщі".

„Деж вихід?! — питав він далі. Не можемо ж кількох мільйонів українців вирізати, чи як це зробила Туреччина з греками, сказати їм: виноситься геть!.. Чому? — Бо: 1. ми є католиками, 2. таке поступовання жорстоко на нас пімстилося б !.. Не можна української справи розв'язати терором, карними

бліотека. Не зважаючи на велику витрату енергії, щоб побороти матеріяльні недостачі й злидні, Т-во виявляє велику рухливість, на зовні спонукуючи до праці ще досить численну українську колонію у Відні. Праця проходить на улаштуванні рефератів для своїх і для чужинців. З великим успіхом проходять національні свята, в яких „Крути“, „22 січня“, „Базар“ дуже спопуляризовані і стоять на першому місці. Цьогорічне свято в честь Шевченка було влаштоване на більшу скалю в залі чеського дому, де були присутні теж чужинці, що захоплювались мальовничими українськими строями в історичній драмі „Тарас Бульба“, яка входила під управою А. Гнатишина, та національними танками під управою Я. Бойдуника. Дуже прихильну рецензію в нім пресі одержав теж наш оперовий співак Михайло Дуда.

Члени „Січі“ ведуть „Українську Шкілку“, де вчаться по українськи діти, що ходять до німецьких шкіл. В той спосіб охороняється їх перед винародовленням. Т-во „Січ“. мавши на увазі потребу пропаганди удержує з чужинцями найтісніший контакт. Постійно працював „Литовсько-український Комітет“, що попередніми роками уладжував комерси, із відчитами про Україну, а в цьому році може не з вини Т-ва обмежився до кількох товариських сходин та прогульок.

б. січовик.

„Московська організація злочинців“

ВЕЛИКА ПРОМОВА ГІТЛЕРА ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ І ЖИДІВ

На закінчення **„Конгресу Праці“** в Нирнбергу виголосив Гітлер велику промову. Ту промову передавали всі німецькі й італійські радіостанції. Промова тривала півтора години й була одним великим **актом обвинувачення проти Москви.**

„Сьогодні — говорив Гітлер, — розіграється **великий бій,** в якому не йде про господарські інтереси, чи про справлення (коректуру) границь, але йде про **культурний дорібок людства“. Большевицька небезпека** має **міжнародний** характер і значення. Для **поборення** тієї небезпеки треба **„відгородитися від Москви і поборювати міжнародній бацилю у його джерелі“.**

Німеччина й Італія вже відгородилася від **„московської організації злочинців“.** Ця організація є **абсолютно жидівська.** Я є свідомий того, що говорю, бо ми маємо докази чорно на білому“. Від цієї „організації злочинців“ повинен рішучо відгородитися цілий культурний світ!

„Россія — продовжував Гітлер, — **...сьогодні є під владою жидівства.** Слов'янський нарід не відограв (у її розвитку) майже ніякої ролі“. А тому, що жиди хочуть заволодіти цілим світом, то ця справа „перестає сьогодні бути питанням тільки російським і є світовою проблемою“.

„Роля жидів — говорив далі канцлер, — в тому, що **вони виходячи з впливів у торговлі, переходять до впливів у політиці.** Сторчать вони **всюди,** і це в однаковій мірі як серед князів, так і серед їх противників. Жиди є завжди й усюди, а остаточною їх ціллю є світова жидівська революція, щоб уможливити собі здобуття влади. **По знищенні всього** при допомозі розъяреної **юрби і злочинців,** випущених із в'язниць, **залишається на кінці при владі завжди тільки жид...** Жиди кидають гасло диктатури пролетаріяту, але у висліді **перемога большевизму не є ніколи диктатурою пролетаріяту, але диктатурою жидівського інтелектуалізму. „Совєтська Юдея“** є доказом цього“.

В еспанській справі Гітлер заявив: „Не можемо бути байдужими щодо розвитку подій, які розіграються в Еспанії... Так, як **Франція та Англія не бажають** собі пересунення сил (в Еспанії) **на користь Німеччини і Італії,** так теж **Німеччина не бажає** собі пересунення тих сил на користь Совєтів“.

Німеччина — стверджував Гітлер, — „не хоче політичної ізоляції, тільки забезпечення перед комуністичною заразою... Німеччина не може стерпіти думки, щоби в Европі рядила Москва. **Німеччина викинула ту комуністичну заразу від себе,** але якщоб вона пробувала прийти іззовні, то **національ-соціялістична держава** створила би собі **зброю** на те, щоб **таку спробу блискавично здусити.** Бомби кинені на (корабель) „Дойчлянд“ дістали свою відповідь (збомбардування нім. воєнними кораблями еспан. порту Альмерії. — ред.). **Завжди подібною** (до цієї) **буде відповідь Німеччини на цього роду замахи. Німеччина стоїть сьогодні за своєю армією, так як армія стоїть перед Райхом“** (нім. державою. — ред.), — закінчив свою промову вождь III. Німеччини.

Грізне положення на Середземному морю. — „Протипіратська конференція“ в Ніон.

В Ніон (Швайц.) закінчилася **„протипіратська конференція“** 9-ох держав, яка мала вирішити справу безпеки плавби по Середземному морю.

У висліді конференції підписано договір, який віддає **военним флотам Франції та Англії справу збереження безпеки плавби на Середземморю.** Інші середземноморські держави мають контролювати свої територіяльні (надбережні) води. **Кожне піратське** (розбишацьке) **підводне судно буде торпедоване й затоплене. Кораблі,** що пливуть під бандерою (прапором) **одної із воюючих сторін в Еспанії, охороні не підлягають.** Але підводне судно, що хотіло би такий корабель затопити, мусить його задержати, показати свою бандеру і постаратися перевезти залогу корабля в безпечне місце. Коли цього не зробить, будуть таке підводне судно вважати корсарським і затоплювати.

Тимчасом **Німеччина й Італія** заявили, що **постанов договору не підпорядковуються!**

Положення на Середз. морю є дуже напружене та грізне.

експедиціями чи т. зв. „пацифікаціями“. Терор ділає тільки на дуже коротку мету. Карними експедиціями залякано українське населення на короткий час... Але нині страх минув, а у селянства остала ненависть до Польщі“. Отже — не туди дорога! (там же).

Щож робити?

На це Грабскі дав таку відповідь: „Розв'язати українську проблему в Польщі в користь Польщі можна: а) ЗБІЛЬШУЮЧИ ПОЛЬСЬКИЙ СТАН ПОСІДАННЯ, б) ЗМІЦНЮЮЧИ ВПЛИВ ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ і в) ВПРОВАДЖУЮЧИ ТЕРИТОРІЯЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ З РІВНОЮ СКІЛЬКІСТЮ УКРАЇНСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ ГОЛОСІВ у радах громадських, повітових і воєвідських“.

Грабскі твердить, що „не постенок чи староство, не адміністраційна влада, військо, але сильний вплив польської культури забезпечить польськість Сх. Галичини. Цей вплив мусить бути такий сильний, щоб ця земля остала польською навіть тоді, коли з неї уступить польська поліція і військо! Бо історія не знає випадку (від часу упадку римської імперії), щоби якась держава напр. протягом двох століть вела тільки побідні війни“. („Час“ ч. 57. з 1931 р. ст. 2).

Як виглядає оце „духове засимілювання“ — на це Грабскі подає такий приклад: „Коли Корфанти був ще в гімназії, я ходив тоді по... шлеській землі (1880 р.) й агітував за польською виборчою листою. Говорив з великим запалом моєї гарячої молодої душі, готов виговорити її разом з палкими словами. І коли я так говорив на одному вічу до робітників і скінчив, запанувала клопітлива мовчанка. Врешті встає старий углекоп і каже: Те все правда, що говорив нам цей пан. Ми є поляками. Але ми є передовсім католики і вірні німецькі піддані. Тому крикнім: Хай живе святіший отець Лев XIII! Хай живе найясніший король Вільгельм III.! І хай живе Польща також! (тамже).

Зробити українців такими, як цей старий углекоп — це гаряча мрія Ст. Грабского і тих, що з ним.

ЦІ ТРИ І ПОЛЬСЬКА БІЛЬШІСТЬ

Бончковскі, Бабіньскі і Грабскі — всі вони — **гарячі польські патріоти!**

Але більшість польського загалу дивиться на українську справу з точки погляду Сенкевичівського Заглоби: згори, з-панська, з погордою до оцього „хамства“!

Перед у такому погляді на українську націю веде ендеція та різношерстні українożери з других таборів. Ендеція — це герольд і трубадур і бойовник за „право горожанства“, ще й сьогодні, отої, „заглобівської ідеології“. Критикувати цю ідеологію? Це вже зробили за нас Бончковскі та Бабіньскі і навіть Грабскі! І що найважніше: скритикувало її немилосердно життя, тверда сьогоднішна польська дійсність.

Подібні голоси з польської сторони, як ті, що ми їх повище зреферували, скваплива передруковує українська преса, а наш рутенський обиватель прочитавши це, самозадоволено усміхається і метушливо радіє, мовляв: Бачите, що вони пишуть?! Отже — наша „віват“! Як не одні то другі: Москалі або німці збудують нам Україну!

Оптимізм той — нічим неоправданий і страшенно, направду так по рутенськи, наївний! І погубний для нас!

Таким оптимізмом не сміє перейнятися українська національна політика. Бо що іншого є **зацікавлення світу сьогодні українською проблемою,** зацікавлення, що впарі й рівномірно до наростання і творення нашої національної сили зростає і безустанно зростатиме, — цим ми можемо тішитися і про це не треба забувати, — а що іншого є справа **наших союзників** у змаганні за наше самоозначення.

Ці дві різні справи треба докладно розрізняти! Але докладніше обговорення цих направду важних справ виходить поза рямці одної часописної статті навіть такої довгої, як ця наша сьогоднішня.

Дмитро Штикало.

КОРОТКО:

ЄГИПТ.

— На засіданні Союзу Народів делегат Єгипту виступив дуже гостро проти поділу Палестини. Такий самий протест зложив теж делегат Іраку. Ці виступи викликали велике враження та збентеження в англійських політичних кругах.

ЕСПАНІЯ.

— Ген. Франко вислав на вересневу сесію Союзу Народів у Женеві свою делегацію під проводом князя д'Альба. Рівночасно червоний уряд у Валенсії вислав до Женеви свого премієра Негріна. Делегація ген. Франка запротестувала проти участи в нарадах С. Народів делегації еспанських большевиків, підкреслюючи, що в руках червоних є ще тільки не ціла третина Еспанії. Та проте С. Народів, у якому під цю пору першу дудку грає людово-фронтівська Франція, Совєти та їх сателіти, протесту ген. Франка не взяв під увагу. — Це, очевидно, еспанським націоналістам нітрохи не зашкодить, а есп. червоним і їх покровителям поможе стільки, що мертвому кадило!...

— Національні літаки бомбардували Валенсію й околиці, спричинюючи величезні матеріяльні шкоди червоним. Було багато жертв у людях.

— Франція та Англія рішили заперестати контролювання еспанських побереж, а свої морські сили звернути до боротьби з „піратами“.

ФРАНЦІЯ.

— В двох кам'яницях, що є домівкою союзу французьких промисловців, підложив хтось пекольні машини. Бомби вибухли й убили 2-ох поліціянтів, що виконували поблизько свою службу. Ведуть велике й енергійне слідство.

КИТАЙ.

— Від 13. вересня до 16. вер. згинуло на шангайському фронті понад 50 тисяч китайців.

— Китайці встановили на острові Трапаз нову летунську базу для 12 бомбових ескадр. Є це т. з. „самовбивчі літаки“. Завданням їх є кружляти по цілій околиці і нищити ніпп. літаки, навмисне зударяючися з ними. Родини летунів, на випадок їх смерти, мають одержати відшкодування у висоті 10 тисяч китайських долярів.

— Китайська преса подає, що на шангайському фронті є тепер такі ніппонські сили: 6 дивізій з 216 гарматами й 200 літаками. Крім цього є ще тут біля 9 тис. ніпп. морського десанту та біля 10 тис. ніпп. резервістів із різних китайських міст.

— Китайці перервали греблі на ріках на захід від Пекіну, щоб врятувати 50 тис. своїх військ, окружених ніппонськими, заливаючи терен занятий ніппонськими військами.

НІМЕЧЧИНА.

— Програма побуту Мусоліні в Німеччині така: Дня 25. ц. м. виде Мусоліні до Німеччини і 26. рано приїде до Берхтесгаден, місця осідку (резиденції) Гітлера. Звідти поїде до Мюнхену, а потім проведе 2 дні в Берліні. В останньому дні свого побуту в Німеччині Мусоліні буде присутний на великих маневрах нім. армії.

— Адмін. влада заборонила вести польським товариствам якунебудь діяльність у Вармії.

— На Шлеську відбуваються великі маневри, в них бере участь 8 корпусів. Беруть в них участь теж і відділи шлеських резервістів, зміцнені кадровими військами.

ПАЛЕСТИНА.

— Арабський Комітет вислав до Союзу Народів протест проти поділу Палестини. Араби замешкують Палестину від 1.300 літ і тому Палестина повинна бути самостійною арабськ. державою.

ПОЛЬЩА.

— На маневри польської армії на Помор'ю приїхали були теж представники генеральних штабів армій 3-ох балтійських держав (Естонії, Фінляндії і Латвії). Тому, що майже рівночасно по другому боці кордону, в Бранденбургії і на Помор'ю, відбуваються великі маневри німецьких сухопутних, морських і повітряних збройних сил, — маневри ці дуже знаменні. Це тим більше, що в останньому часі польсько-німецькі взаємини стали дуже напруженими (м. ін., з приводу „переслідувань“ поляків у Данціґу) і Польща знову тісніше зв'язується з Францією (недавня поїздка мін. Бека до Парижа).

— В Польщі тепер найбільше говорять і пишуть про недавній кривавий штрайк і нову виборчу ординацію.

Ч. С. Р.

— Похорони Масарика відбулися з великими врочистостями дня 21-го вересня.

— На Шлеську за Ользою чехи розбудовують своє, а ліквідують польське шкільництво.

УГОРЩИНА.

— Мадярські націонал - соціялісти влаштували в Будапешті велику маніфестацію. Прийшло до кривавої сутички з поліцією та обопільної стрілянини. Було багатьох ранених.

НОВИНКИ

ЛЕЙБА ТРОЦЬКИЙ БОРОНИТЬ ПОЛІТИКИ СТАЛІНА!

В розмові з представником америк. „Юнайтед Пресс“ заявив Троцький, що „СССР є занятий своїми ВНУТРІШНІМИ СПРАВАМИ до тієї мірі, що НЕВСИЛІ ВЕСТИ ВІЙНИ“.

А далі: „Не вірю, щоби Сталін хотів вманеврувати европейські капіталістичні держави в заплутане положення, бо він хоче всіми способами витворити враження, що він (Сталін) є підпорою статус кво (дотеперішнього стану — ред.) як теж теперішнього укладу европейських взаємин“.

Одна скажена жидівська собака намагається виправдати та оборонити другу ж таку, московсько-большевицьку, собаку! Чи в СССР, чи в Мексику, чи деінде злочинний Лейба робить одну і ту саму свою роботу!

„ХАЙ ЖИВЕ КОРОЛЬ ВІТОС!“

В МЄХОВІ (воєв. келецьке) відбувається процес проти 60 осіб (здебільша людовців), обвинувачених за участь у кривавих подіях під РАЦЛАВІЦАМИ в дні 18. квітня ц. р.

Понад 5-ТИСЯЧНА ТОВПА, що хотіла таки відбути, заборонене адміністраційною владою, свято „КОСЦЮШКОВСЬКОГО ЧИНУ“, — НАПАЛА НА ВІДДІЛ ПОЛІЦІЇ, СТРІЛЯЛА ДО НЬОГО, БИЛА ПАЛКАМИ, КАМІННЯМИ і т. п. У висліді ОДИН селянин був УБИТИЙ, 4-ох СЕЛЯН РАНЕНИХ. З-поміж ПОЛІЦІЇ було РАНЕНИХ ДО 50 ОСІБ.

Демонстранти окружили відділ поліції і на його очах відбули нелеґальне ВІЧЕ, де виголошували РЕВОЛЮЦІЙНІ Й ПІДБУРЮЮЧІ ПРОМОВИ, КРИЧАЛИ „Хай живе СТАЛІН і СОВЄТИ!“ та „Хай живе КОРОЛЬ ВІТОС!“

Підсудних боронить кільканадцятьох адвокатів. На розправу покликано до 250 свідків.

ЗГОРІВ ЛІС.

В маєтку ОЛЬТУШ-ЛІСНА пов. БЕРЕСТЬ н. БУГОМ згоріло понад 16 гектарів старого лісу. Пожар тривав 2 дні, а гасили його довколишні селяне. Жертв у людях не було.

КРИЛЕНКО ПІШОВ В „ОДСТАВКУ!“

ЦІК Р. С. Ф. С. Р. (Московії) УСУНУВ КРИЛЕНКА із становища НАРОД. КОМІСАРЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ, а на його місце ПРИЗНАЧИВ АНТОНОВА-ОВСІЄНКА, теперішнього генер. консуля Совєтів у БАРСЕЛОНІ. Тепер цей большевицький волоцюга „перекочує“ знову до своєї „родіни“ — Москви.

ЗНОВУ РОЗСТРІЛИ ЗА „САБОТАЖІ“ в М. Т. С.

В станиці БАСКИ, в ОЗІВСЬКО-ЧОРНОМОРСЬКІЙ області, закінчився процес проти членів „контрреволюційної організації“ за „шкідницьку діяльність на Машино-тракторних станціях“ (М. Т. С.). ДИРЕКТОРА М. Т. С. та ще ТРЬОХ обвинувачених РОЗСТРІЛЯЛИ, ОДНОГО з обв. засудили на 8 ЛІТ В'ЯЗНИЦІ.

„Голос“ в кожну українську хату!

Ріст і здобутки Пром-Банку

Надзвичайні Загальні Збори Кооперативного Торговельно-Промислового Банку.

В неділю дня 12 вересня ц. р. відбулися в залі СУК при вул. Гродзіцьких 1. Надзвичайні Загальні Збори Пром-Банку. Приявних 120 членів крім представників львівської преси.

Збори відчинив дир. Яр. Скопляк, який в кількох словах начеркнув живу діяльність банку за останніх 8 місяців, його спонтанний розріст і розвиток.

З черги п. інж. О.Onисько відчитав протокол з попередніх Заг. Зборів, що відбулися дня 28. лютня ц. р. По відчитанні протоколу предсідник дир. Скопляк уділив голосу п. інж. дир. А. Міляничові, який зложив обширний, докладний звіт з діяльности банку зазначуючи, що Надзв. Заг. Збори скликано з уваги на зміну й доповнення статута, щоби уможливити банкові ширший засяг діяльности у переводжуванні різних банкових операцій.

Інж. Мілянич, послуговуючись діяграмами, вказав на скорий зріст капіталів банку в останніх 8-ми місяцях.

Власні і чужі фонди з 89 тисяч зл. зросли на 316 тисяч зл. Загальні обороти з 722 тисячів за 1936. р. зросли до 4 мілійонів і 400 тисяч.

Чужі фонди складаються:

1. Вкладки на біжучі рахунки,
2. Ощадностеві вклади,
3. Дрібні ощадності.

Завдяки невтомній праці організаторів ощадностевої акції зросли капітали з 15 тис. на 50 тис.

Найкраще розуміють вагу ощадности робітники, а потому селяни.

Поодинокі села просто змагаються за висоту вкладок і скількість щадників. Покищо жадна місцевість не може дорівнати Синевідськові, яке має понад 1.000 щадників. Загально щадників припадає на Львів 47%, а на провінцію 53%.

Для кращого контакту з поодинокими місцевостями й містами Пром-Банк відкрив кореспондентури в Стрию, Тернополі, Перемишлі і Сокалі. Тут на місцях організується дрібно-щадностева акція і посередничиться між банком і клієнтелею.

Свою працю банк не обмежує до Західніх Земель, а старається нав'язати взаємини з усіми осередками українського життя в межах Польщі і закордоном. Велику вагу до ощадности прикладають наші еміґранти в Грудзьондзу і Торуні, де утворено місцеві збірниці.

Банк удержує покищо слабі зв'язки з Волинню і вже навіть основано збірниці в Крем'янці, Луцьку і Рівному.

Ощадностеву акцію започатковано також у Франції. Під оглядом оборотових капіталів банк вибився вже на четверте місце по Центробанку, Дністрі і Земельнім Банку, одначе в нічому не конкурує з цими банками, бо провадить таку діяльність, якої вони не ведуть і розвиває працю головно серед нової клієнтелі, та в цей спосіб запізнає людей з банковим життям.

Найважнішою діяльністю банку, яка є покищо в стадії розвою це т. зв. півгріндерські інтереси — це є фінансування організації купецьких чи промислових підприємств, та дорадництво у переводженні користних льокат для їх капіталу. Початки в цьому напрямі вже зроблені й навіть вдалось банкові закупити на ліцитації машини для фабрики залізних виробів. Саме тепер пошукується спільників, які забрали б цю фабрику в своє посідання.

У доповненні до звіту забрав голос інж. Яцишин, який обговорив відсоткову політику банку.

Інж. Витковицький поставив два проекти: 1. Уділення членам кредиту до 20 тисяч зл. (досі 8 тисяч); 2. Найвища межа зобов'язань банку до 600 тисяч (досі 500 тисяч). Оба проекти Збори одноголосно приняли.

По звіті Дирекції Пром-Банку розвязалась жива дискусія.

Наприкінці треба підчеркнути, що імпозантний розріст Пром-Банку за так короткий час мусить стати прикладом для всіх молодих наших підприємств, та рушійною силою для здорових економічних починань наших старих інституцій під **кличем будувати тривкі підвалини економічної незалежности.** **В-к.**

ЖИДІВСЬКА НАХАБНІСТЬ

З днем 15. січня 1937. р. відчинено в Самборі при вул. Торговиця 60. першу українську пекарню „Ас“. Відома річ, жиди підняли з цього приводу страшний „рейвах“. Невжеж „гой“ хоче з ними конкурувати? Почалась провокація з жидівської сторони, цькування проти пекарні й т. п. А коли український пекар виставив свій страган з печивом поруч з брудними жидівськими „будками“, жиди ошаліли. Почали силоміць перетягати українських селян до себе. Колиж і це не помагало — почали вони вживати добре випробуваної у них методи: клевети. Почали вговорювати селян, що український пекар висміває їх — хлопів, мовляв вони „смердять“, „не хоче дати помацати печива“ і т. п. А селяне — віруючи сплетням, — починають оминати свого пекаря. Чи в тім виявляється ваша свідомість, громадяне Самбірщини? Невжеж не знаєте ще гаразд цих „п'явок“, що паралізують наш економічний розвиток? Що вносять між нас роздори, щоб тільки порізнити нас для своїх власних інтересів? Отямтеся! Погляньте на другі повіти. Найвищий бо вже час гнати жидову з міст, даючи цим змогу кріпшати нашому господарському активові. Пасивність і байдужність не поможуть там, де треба серіозного діла. А коли цього не зрозумієте, то ваші діти й внуки проклянуть вас. **Ст. Орлич.**

УКРАЇНСЬКЕ КУПЕЦТВО В ТУРЦІ НАД СТРИЄМ.

В останніх часах повстали в Турці споживчі крамниці О. Матляка й Т. Гомзи, шкуряний Базар З. Яворського і книгарня видавництва: „Дешева Книжка“. Відчинив теж свою складницю в Турці Союз Кооператив в Самборі. Під сучасну пору нараховується в повіті 68 приватних купців. Внесли вони вже до староства статут для заснування гуртка „Союзу Українських Купців“ в Турці.

ЩЕ ПРО ПРОХАННЯ ПРО ПРИНЯТТЯ НА КУРС ІНСТРУКТОРІВ.

В справі вписів на курс інструкторів, подається до відома, що коли буде вільне місце, можуть бути приняті на курс теж особи без дипльому кооперативної або торговельної школи, якщо мають закінчену щонайменше середню школу, довшу практику в кооперативі 1. степеня та відповідну практику в орґанізаційному осередку кооп. союзу. Такі кандидати будуть складати вступний іспит із засад кооперації, книговодства та головних правних й адміністраційних приписів.

З українського життя

Свято Поляглих у Раві Руській

Деканальні уряди в порозумінні з парохіяльним урядом в Раві Руській назначили традиційний День Поляглих на неділю 26. IX. з таким самим порядком, як і в минулих роках. Назначене свято відбудеться 26. IX. ц. р. без огляду на погоду.

Карають за співання „Боже Великий Єдиний“.

На час від 20. серпня до 20. вересня тюремна адміністрація луцької в'язниці не приймає жадних харчевих посилок для українських політичних в'язнів. Окрім того тюремна влада обмежила на цей час теж харчевий пайок для тих в'язнів. Причиною цього зарядження є, як каже тюремна влада, демонстрація, якої допустилися українські політичні в'язні, в той спосіб, що співали в келії гимн: „Боже Великий Єдиний“. Інтервенція батьків не увінчалась успіхом.

Вийшли з в'язниці

З ходорівської в'язниці вийшли: Федь Дякун і Павло Баковський, із Стрілич Нових. Сиділи вони три місяці у слідстві у зв'язку із Зеленосвяточними подіями.

З бережанської в'язниці вийшли: Олександер Штуриніта і Степан Баковський. Вони сиділи по 6 місяців.

Ревізії й арештування на Волині.

До в'язниці в Луцьку відставлено, у зв'язку з недавніми масовими арештуваннями, теж багатьох галичан.

Поліція перевела ревізію в М. Сивіцького з с. Заболотте пов. Дубно. Шукали за нелеґ. літературою.

В Крилосі

Управа Столових Дібр Митрополії приступила вже до прикривання фундаментів княжої катедри на зиму, до часу, коли піччнуться дальші роботи для її відкопання в наступному році.

Тринадцятка перед судом

Дня 17. вересня ц. р. відбулася розправа перед карним судом в Городку Ягайл. проти 13-ох молодих українців із села Ставчани, б. Львова. Обжалованим закидували те, що в часі Панахиди на Стрілецьких Могилах в дні 21. червня 1937 співали революційні пісні та ставили опір поліції і тим спричинили, що зібрані не хотіли розійтися.

Прокуратор у своїй промові домагався якнайвищої кари, бо, мовляв, підсудні кплять собі й із суду й із поліції, та дають приклад другим. Доказом цього є те, що зараз сидить у в'язниці із Ставчан 40 осіб за політичні проступки.

У висліді розправи всіх засуджено по одному місяцеві в'язниці, (в тім числі 4 дівчат): Капарник Анна, Дацко Ева, Денис Олександра, Наконечна Ірина; Дідик Микола, Пакош Микола, Яцишин Михайло, Яцишин Олекса, Дорота Іван, Кушнір Михайло, Іванишин Дмитро, Яріш Микола і Кулик Петро.

Свято селянки в Сколім

Заходом філії „Союзу Українок“ у Сколім відбудеться в неділю 26. вересня ц. р. „Свято Селянки“ в Сколім на площі „Пляжа“ над Опором.

Арештування

В понеділок вечером 13. ц. м. арештували в Станиславові Андруховича Романа та вивезли до Бережан. Причина арештування невідома.

Помер заслужений громадянин

Дня 14. ц. м. помер у шпиталі в Турці н. Стр. заслужений громадянин, скарбник чит. „Просвіта“ Іван Струналь з с. Ясінки мось. п. Турка. Похорон відбувся дня 15. ц. м. На похороні були два священики та співав хор філії „Просвіта“ з Турки. За домовиною несли багато вінків. Були представники всіх українських установ та організацій як з Ясінки так і з Турки. Проповідь над свіжою могилою виголосив др. Марців.

Судили священика за кольпортажу сконфіскованого молитовника.

Товариство „Епархіяльна Поміч“ у Перемишлі видало було молитовника, на кінці якого є вміщена молитва: „Боже Великий, Творче Всесильний“. Цей молитовник дістав апробату перемиського епископа і був поширюваний священиками перемиської епархії. До цих священиків належав теж о. Дмитро Бахівський, парох у Корчині. Вміжчасі влада сконфіскувала молитовника, не повідомляючи одначе про це нікого з священиків. Дня 20. квітня ц. р. вистосували акт обвинувачення проти о. Д. Бахівського за кольпортажу сконфіскованого молитовника. У висліді розправи засуджено о. Бахівського на 300 зл. гривни з заміною на 60 днів арешту. Від цього присуду вніс о. Бахівський апеляцію. Окружний суд скасував присуд гродського суду в Угнові і уневиннив обвинуваченого.

У зв'язку з процесом Ольги Біди

В часі процесу Ольги Біди, як свідок виступав Юліян Гаврилюк. За те, що будьто би мав складати фальшиві зізнання, його потягнули до судової відповідальности та на розправі у Львові засудили на 7 місяців в'язниці.

Виселяють з над-граничної полоси.

Дня 8. серпня ц. р. повітове старосто в Турці н. Стр. виселило із села Сянок п. Турка Зиновія Білоса на протяг 5 літ.

Забороняють засновувати Товариства „Орли“.

Як відомо, Католицька Акція Української Молоді дістала нове статутове затвердження під назвою „Орли“. Кружок К. А. У. М. в Сасові вислав цей новий статут до затвердження в золочівському старостві. У відповідь прийшло від староства письмо, яким забороняє заснувати Т-во „Орли“, тому, що існування його може спричинити загрозу безпеці, спокоєві й публичному порядкові, а головно тому, що Осип Пілїг і Мих. Чипак були адміністраційно карані. Тільки в письмі: Осип Пілїг і Мих. Чипак визначні члени інших місцевих товариств були карані адміністраційно за улаштування могили в церкві в день Зелених Свят.

Арештування З. Коссака

Як подають часописи, („Н. Село“ ч. 37.) — в Черчі арештовано Зенона Коссака та відставлено до в'язниці в Бережанах.

Отворення інтернату для студіюючої молоді

Їх Ексцеленція Високопреосвященний Митрополит Кир Андрей, бажаючи прийти з поміччю українській студіюючій молоді та, йдучи на зустріч бажанням тієї молоді й громадянства, постаралися отворити з днем 1. жовтня 1937., в колишньому Академічному Домі при вул. Супінського 21, християнський інтернат для студіюючої молоді.

Зголошення приймає Управа — при вул. Супінського 21. До прохання треба долучити поручення о. пароха згл. катехита та однієї з місцевих установ.

Докладніші інформації появляться в пресі в найближчих днях.

Із цим числом розсилаємо знову розрахункові перекази „Голосу“ ч. 249. Просимо Вп. Передплатників вплачувати передплату на дальші місяці — останній чвертьрік, і Вп. Кольпортерів вирівнювати належності за кольпортажу.

Даємо живий, цікавий і багатий змістом часопис. „Голосу“ не заступить Вам ніяка газета. „Голос“ Ваш провідник й інформатор.

Його поширення, дальший розвиток і розбудова у Ваших руках. Докажіть же точним вплачуванням передплати й належностей за кольпортажу і приєднуванням все нових передплатників для „Голосу“ — що справа „Голосу“ — Ваша справа!

ІЗ РАВЩИНИ

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЕ ЖИТТЯ ХЛІВЧАН

Наше село, колись передовик повіту підупало згодом підо впливом комунофільських киринників, що баламутили спритно народ книжками комуністичного змісту. Щойно минулих ферій, 29. VIII., спалено місцевими студентами всю гниль, 21 книжок розкладово-комуністичного напрямку. Комуністичні мамути й різношерста зграя піднесла була проти цього рев під акомпаніямент декого з членів був. Виділу. Та коли цього року господарка тих типів вийшла на верх (згорів незаасекурований через недбальство читальн. будинок, Т-во задовжено, бо незаплачено ні податку, ні часописів) — свідомі громадяни відвернулись від тієї кліки й відсунули її від впливу на культ.-освітне життя. Новий Виділ почав санацію. Ось імпрези, що їх влаштовано цих ферій: фестин кр. „Р. Ш.“, на дит. садок. Відкриття Дит. садку, що його вела п. Марія Дика, дітей до 30. Вдатний почин Дит. садка. Вистава амат. гуртка „Делеґація до п. інженера“. „День Матері“ з рефератом п. Еви Дудик. „День Маркіяна Шашеквича“ з приводу 100-ліття „Русалки Дністрової“. Це свято пройшло з повним моральним і матеріяльним успіхом. Було багато гостей з сусідних сіл і сливе вся місцева інтеліґенція. Його ініціяторам (Іван Тетерка, студ. V. р. теол., Ів. Дудик, п. Марія Дика, Андрій Бігун, Василь Вороний, Панько Хомин — дирігент хору, Демко Хомин і Бігун Павло) — належиться повне признання за труд. Треба теж згадати, що в цьому дні на Сл. Божій виголосив місц. парох о. декан Осип Кошель патріотичну проповідь — згадав про заслуги Маркіяна для народу — й загрів до участи в святі. Дня 30. VIII. відбулося „Закінчення Дит. Садка“. Рано о год. 8. відправилась Сл. Божа. Гарну принагідну проповідь виголосив о. декан. В читальні до зібраних матерей і дітей промовляли: голова Кр. „Р. Ш.“ п. Т. Тетерка, п. Ст. Медвідь, п. А. Серковська подякувала в імені матерей провідниці садку. Накінець довшу промову сказав п. Ів. Тетерка. Закликав матерей виховувати дітей на добрих синів Церкви й Нації і поставив їм за приклад ту матір українку, що от. С. Петлюрі віддала на фронті останню дитину — для України. Вкінці подякувала всім провідниця садку, а дітвора заспівала приявним „многая літа“.

„Хлівчанський“.

ІЗ ДЕЛЯТИНЩИНИ

„ЛИЦАРІ НОЧІ“

Дня 15. вересня Український Театр „Заграва“ ставив в Делятині як премієру, драму в 3. діях Семена Ордівського п. з.: „Лицарі ночі“. Драма основана на українсько-козацькій підпольній боротьбі проти царсько-московського насильства.

Дуже влучно зображено духовий й політичний стан українського козацтва з часів зруйновання Січі, коли то український актив визнав супроти московських наїздників конспіративну роботу доцільною й конечною.

Повільну дієву акцію, головно в двох перших діях, надгороджує вповні, психічне зображення двох світів, українського й московського, та тверда і геройська постава козацьких конспіраторів

В третій дії акція оживлюється, багата в драматичні ситуації, сильна геройськими моментами. Розв'язання акції будуче, що належить тимбільше підкреслити, бо припадає на найсильнішу хвилю для козацтва, коли то луна пожарів зруйнованої Січі (впродовж цілої 3. дії), наповняє видців сумною грозою.

Гарні костюми і декорації, та випрацювана гра акторів, ставить драму „Лицарі ночі“ між кращими п'єсами репертуару „Заграва“.

ФЕСТИН У БОРИНІ п. ТУРКА

Заходом Виділу Чит. „Просвіта“ у Борині п. Турка відбувся дня 12. вересня великий фестин. На програму зложились такі точки: Вправи вільноруч соколів та сокілок з Турки н. Стр. та виступи хорів з Борині і муж. міш. хору з Турки, який відспівав також низку пісень. Було багато несподіванок. Публики доволі.

Не зволікай з передплатою. Вирівняй її, заки візьмеш до рук „Голос“.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Т. Корф. — Дякуємо дуже за надіслане. Статтю надрукуємо в одному з чергових чисел.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Всім колишнім нашим кольпортерам висилаємо окремі упімнення. Якщо не вирівняють довгу, поміщуватимемо вже в наступному числі „Голосу“ на чорній листі шкідників.

Вп. Вороньчак, Ль. Передплата заплачена до 21. вересня.

Вп. Домашівець Мих. В. Маз. Довг виносить 2.35 зл. Часопис здержуємо.

Вп. Шпундер Теод. Гниличкі. Часопис висилаємо постійно. Просимо рекламувати.

Вп. Кичун Яр. Коч. Попередньої картки про зміну адреси ми не одержали. Реклямовані числа вислали.

Вп. Базюківна М. Числимо Вам 20% провізії. Надвижки маєте 4.67 зл. Привіт!

Вп. Добрянський Волод. Сап. Подайте свою нову адресу.

Вп. Трибух Мих. Витк. Подайте свою теперішню адресу.

Вп. Ільків Ольга, Бор. Ви довжні 2.80 зл.

Вп. Фамелюк Мих., Пол. Пришліть нам поквітування грошевих вплат, тоді пришлемо Вам рахунок.

Вп. Таргонський Андр. Пол. Передплата заплачена до кінця грудня ц. р.

Вп. Кобринь Осип, Франція. Передплата заплачена до 20. вересня.

Вп. Куделя Катерина Бу. Довг виносить 2.35 зл.

Вп. Нагурний Мих. і Члек Андр., Бу. Гроші одержали. Часопис висилаємо стало. Реклямуйте на пошті.

Вп. Бухар Василь, Глубічок В. Передплата заплачена до кінця березня 1938 р.

Хв. Чит. „Просвіта“, Заболотів. Заплачено по кінець липня ц. р.

Вп. Іваницький Маріян, Остр. Передплата заплачена до половини серпня ц. р.

Вп. Судейко Ст. Висилаємо окремого листа.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ:

Свідома молодь Гниличок — 10.— зл. Молодь Мшани із збірки на вечорницях — 4.70 зл. Збірка на весіллі Крука Михайла й Катерини Семків — 6.15 зл. Молодь с. Мілуші — 2.— зл: Збірка на забаві Булка Б. Григоріїв — 2.— зл.

СТУДЕНТ — вправний диріґент, може провадити хори й орхестри на догідних умовах в дооколишніх селах Львова. Зголошення слати до адміністрації „Голосу“ під „Диріґент“.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.
Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові, Чарнецького 26.